

הצעה לתכנית לימודים בעברית (תלת שנתית / ארבע שנתית)

חנה היאס

הבעה והבנה

כיתה ט – 30 ש'

- I. סוגי טקסטים אובייקטיבי או סובייקטיבי (=עובדה או עמדה / דעה) – 2 ש'
 1. טקסט טיעון
 2. טקסט מידע (אינפורמטיבי)
 3. טקסט שימושי (מדריך ומפעיל / הוראות)
- II. מיומנויות בהבנת הנקרא – איתור מידע, פרשנות והיסק (תרגול בספירליות לאורך הלמידה, בד בבד עם הקניית הפרקים האחרים) – 8-10 ש'
- III. פירוק המטלה – 1 ש'
 - מילות הוראה ומילות שאלה
- IV. רכיבי מבנה של טקסט – 4-6 ש'
 1. תעודת הזהות של הטקסט
 2. הכותרת
 3. פסקת הפתיחה
 4. פסקת הסיום
- V. הרעיון המרכזי בטקסט – הצגת הרעיון בהכללה, הימנעות ממידע עודף – 3 ש'
 1. זיהוי משפטי מפתח
 2. סימון מילים מנחות
 3. שאלה על תוכן כל פסקה
- VI. קישוריות ולכידות בטקסט – 10 ש'
 1. קשרים
 2. מאזכרים
 3. ארגון הטקסט
 - א. רצף כרונולוגי
 - ב. רצף של בעיה ופתרון
 - ג. רצף של סיבה ותוצאה
 - ד. רצף של הכללה ופירוט
 - ה. רצף של היבטים
 - ו. רצף של השוואה בטקסט רציף או לא רציף ותרומתה להבנת המסר
 - 1) טבלה
 - 2) פירמידה
 - 3) גרף עמודות
 - 4) תרשים קווים
 - 5) תרשים עוגה
- VII. מילים ומשמעים בשירות הטקסט – 8 ש'
 1. היכלות
 2. שדה סמנטי
 3. מטפורה
 4. קונוטציה
 5. משלבים בלשון
 6. צירופים
 7. פירושי מילים בטקסט
 - א. דרכי ההגדרה המילונית
 - ב. מילים לועזיות
- VIII. אמצעים רטוריים ותפקידיהם בטקסט – 2 ש'

כיתה י (60 ש') / י + יא – (30 + 30 ש')

מיומנויות הבנה (כ-5 טקסטים) וכתובת טיעון בסיסית (ס"ה 30 ש')

- .I מיומנויות הבנה (תרגול בספירליות לאורך הלמידה, בד בבד עם הקניית הפרקים האחרים) – 15 ש'
- .II **כתובת טיעון בסיסית** (רכיבי הטיעון יילמדו בד בבד עם זיהויים בטקסטים) – 10 ש'
 1. פעילות חווייתית מטרימה
 2. פירוק המטלה
 3. סיעור מוחין
 4. הצגת הטענה
 5. הסבר הטענה
 6. **ביסוס הטענה**
 - א. ביסוס הטענה בנימוקים
 - ב. ביסוס הטענה באמצעות ראיה
 - ג. ביסוס הטענה במחקר
 - ד. ביסוס הטענה בהקבלה
 - ה. ביסוס הטענה בדוגמאות
 7. תהליכי טיוט ובקרה עצמית / משוב עמיתים / הערות מקדמות בכתובה
- .III **היענות למאפייני הסוגה בכתובת טיעון – 5 ש'**
 1. תכנון הכתיבה בהתאם למטרה ולנמען
 2. כתיבת תגובה לטקסט (הערכה וביקורת)
 3. כתיבת פסקת טיעון בזיקה לטקסט
 4. פנייה לנמען אמתי ובו בקשה או ביקורת

מיומנויות הבנה (כ-5 טקסטים) וכתובה קצרת טווח וארוכת טווח - מאמר טיעון (ס"ה 30 ש')

- .I **מאמר טיעון דיאלוגי (12 ש')**
 1. **רכיבי הטיעון**
 - א. טענה ונימוקים
 - ב. טענת נגד והפרכתה
 - ג. פתיחה וסיום לטקסט טיעון
 2. לכידות, קשרים ומקדמי ארגון במאמר טיעון
 3. תהליכי טיוט ובקרה עצמית / משוב עמיתים / הערות מקדמות בכתובה
- .II **מדיון לטיעון (2 ש')**
- .III **מתופעה לטיעון (2 ש')**
- .IV **כתובת מאמר טיעון בזיקה לטקסט (4 ש')**
 1. סימון בטקסט קטעים הרלוונטיים לכתובה ושכתובם
 2. שימוש מושכל במקורות מידע בכתובה
- .V **כתובה ארוכת טווח (עד 500 מילים) בזיקה למספר מקורות (כתובה בעזרת תשתיות ידע) (10 ש')**
 1. הבנת הזיקות בין מקורות מידע רציפים ולא רציפים
 2. תהליכי טיוט ובקרה עצמית / משוב עמיתים / הערות מקדמות בכתובה
 3. בקרה על אחידות משלבת, תקינות תחברית ולשונית, כתיב נכון, פיסוק; לכידות רעיונית, מיצוי התוכן, ביסוס הולם; סגנון רהוט, בהירות, שטף, שימוש באמצעים רטוריים לשכנוע ועוד...

כיתה יא / יב – 30 ש'

- I.**
- מיומנויות הבנה של טקסטים מסוגים שונים ומסוגות שונות**
1. תהלוך של טקסטים, זיהוי רכיבי מבנה
 2. סימון רעיון מרכזי והכללה של תכנים מרכזיים
 3. זיהוי אמצעים רטוריים ותפקידיהם
 4. מיומנויות איתור מידע, פרשנות, היסק
 5. הערכה וביקורת
 6. הבנת הזיקות בין מספר מקורות מידע רציפים ולא רציפים
 7. הפקת מידע ממוקד מטקסטים ומהיצגים לא מילוליים
- II.**
- סיכום טקסט**
1. **כללי כתיבת סיכום**
 - א. השמטה
 - ב. הכללה
 - ג. הבניה
 2. **ניתוח וניסוח של סיכום**

דרכי מסירה ושימוש בפועלי אמירה בסיכום
 3. **סוגי סיכומים**
 - א. סיכום כולל
 - ב. סיכום בורר
 4. **סיכום כסוגה אחרת**
 - א. עלון מידע / דף הסברה
 - ב. טקסט מדריך ומפעיל
 - ג. ערך אנציקלופדי
 - ד. נאום
- III.**
- סיכום ממזג לפי דרישה**
- א. עריכת טבלה משווה כהטרמה למיזוג
 - ב. עריכה ולכידות בסיכום
- IV.**
- תהליכי טיוט הערכת סיכומים – הערכה עצמית / הערכת עמיתים / הערות מקדמות**

תחביר (90-120 ש')

כיתות ט-יב (להערכה בית ספרית – 90 ש' - כל התכנית, למעט החלקים המסומנים בצהוב, כיתות ט-י; להערכה חיצונית – 120 ש' - כל התכנית בפריסה תלת שנתית או ארבע שנתית, עד הבחינה)

I. חלקי הדיבור

חלקי הדיבור של צורות הבינוני

II. הסמיכות הרחבה

III. המשפט הפשוט וחלקיו – תפקיד ותפקוד

1. נושא פועלי
2. נושא
3. נושא שמני
4. נושא יש / אין
5. משפטי "אסור לעשן"
6. אוגד
7. נושא מורחב
8. נושא סתמי

IV. משלימי השם והפועל

1. משלימי השם

- א. לוואי
- ב. תמורה

2. משלימי הפועל

- א. תיאורים
- ב. מושאים

V. שימושים תחביריים שונים

- א. הסביל ושימושיו
- ב. דרכים להבעת תהליך או שינוי מצב

VI. חלקים נוספים במשפט הפשוט

קריאה, פנייה, הסגר (קפ"ה)

VII. משפטים במבנה מיוחד

1. משפט ייחוד
2. המשפט החסר הרחבה
3. משפט שיש בו חלק כולל
 - 1) קשרים לוגיים בין יחידות החלק הכולל
 - 2) ביטוי מכליל

VIII. משפטים שאינם פשוטים

1. משפט איחוי
 - קשרים לוגיים בין האיברים במשפט איחוי
2. המשפט המורכב
 - א. סוגי פסוקיות
 - 1) פסוקיות התיאורים
 - פסוקיות תיאור זמן או מקום
 - פסוקיות תיאור סיבה או תכלית
 - פסוקיות תיאור תנאי או ויתור
 - פסוקיות תיאור אופן (השוואה, תוצאה, מידה); מצב
 - פסוקית מושא

(2) פסוקית לוואי

(3) פסוקית נושא

(4) פסוקית נושא הרחבה

ב. קשרים לוגיים במשפט מורכב

(1) מילות השעבוד

(2) מילת הקישור "כי" בפסוקיות שונות

(3) המילה "אם" בפסוקיות שונות

דרכים למסירת דברים בשם אומרם .IX

משפטים במבנים מעורבים .X

1. משפט מורכב ובו פסוקיות אחדות

2. משפט איחוי שאיבריו מורכבים הרחבה

3. משפט מורכב ובו פסוקיות מאוחדות הרחבה

4. משפט מורכב שיש בו חלק ייחוד

תקינות תחבירית .XI

1. סדר המילים במשפט

2. דו משמעות תחבירית הרחבה

3. תבניות דו משמעיות שכיחות

4. הדרכים למניעת דו משמעות

תפקיד ותפקוד – יילמד בכל נושא .XII

מערכת הצורות פועל ושם (120-150 ש')

כיתות ט-יב (להערכה בית ספרית – 120 ש' - כל התכנית, למעט החלקים המסומנים בצהוב, כיתות ט-י ;

להערכה חיצונית – 150 ש' - כל התכנית בפריסה תלת שנתית או ארבע שנתית, עד הבחינה)

I. תורת ההגה (לצורך תקינות)

1. שוואים
2. דגשים
3. הטעמה
4. חוק החיטוף

הפועל

II. הפועל - יסודות

1. הגופים
2. הזמנים
3. השורש

III. שבעת הבניינים - שלמים

1. משמעות הבניינים
2. פעלים גזורי שם
3. פירוט שבעת הבניינים

- א. בניין הפעיל
- ב. בניין הופעל
- ג. בניין קל
- ד. בניין נפעל
- ה. בניין פיעל
- ו. בניין פועל
- ז. בניין התפעל

IV. הגזרות

- גזרת המרובעים
- בחנו את עצמכם
- גזרת חפ"נ
- גזרת חפ"צ
- גזרת נחי פ"א
- גזרת נפ"וי
- גזרת נל"א
- גזרת נל"י/ה
- גזרת נע"וי
- המורכבים

גזרת ע"ע / הכפולים הרחבה

העיצורים הגרוניים הרחבה

תקינות בפועל – הרחבה

- .I דרכי התצורה של השמות**
- 1. שורש ומשקל**
 - א. משקלים דגושים בעלי משמעות
 - ב. משקלים נוספים בעלי משמעות
 - ג. שמות הגזורים ממערכת הפועל ומשמעותם
 - ד. משקלי הבינוני
 - ה. שמות הפעולה
 - 2. בסיס + צורן סופי נושא משמעות**
הצורנים ומשמעויותיהם
 - 3. הלחם בסיסים**
 - 4. נוטריקון**
 - 5. מילים שאלות מלע"ז**
- .II הצורנים - צורני גזירה וצורני נטייה**
- .III שורש ומשקל בגזרות השונות**
1. גזרת המרובעים
 2. גזרות חפ"נ - חפ"צ
 3. שאלות מגוונות בתצורת השם
 4. גזרת נפ"וי
 5. גזרת נל"יה
 6. גזרת נל"א
 7. גזרת נע"וי
 - 8. העיצורים הגרוניים הרחבה**
 - 9. גזרת ע"ע הרחבה**
 10. משקלי הבינוני בכל הגזרות
 11. שמות הפעולה בכל הגזרות
 12. המשקלים הדגושים בכל הגזרות
 13. משקלים שאינם דגושים בכל הגזרות
- .IV שמות ופעלים משורשים תנייניים**
1. שמות ופעלים בגזרת המרובעים שנוצרו בחדירת תחילית
 2. שמות ופעלים בגזרת המרובעים שנוצרו בחדירת סופית
 3. שורשים תנייניים בני שלוש אותיות
- .V תקינות בשם**
- .VI משמעות ותצורה - שאלות משולבות פועל + שם**
- .VII שם המספר**
- .VIII אותיות השימוש וכל"ב**
- .IX מילות יחס**